

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра фундаментальної і прикладної геології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКА, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ
ГЕОЛОГІЧНИХ РОБІТ

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
освітні програми

перший (бакалаврський)

10. Природничі науки

103. Науки про Землю

Геологічна зйомка, пошук та розвідка корисних копалин

спеціалізація
вид дисципліни
факультет

вибіркова
геології, географії, рекреації і туризму

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму
«30» серпня 2022 року, протокол № 9

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Горяйнов С. В., к. геол.-мінерал. н., доцент кафедри геології

Програму схвалено на засіданні кафедри геології
Протокол від «10» червня 2022 року № 6

Завідувач кафедри геології

_____ (Сергій ГОРЯЙНОВ)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм:

Гарант ОПП «Геологічна зйомка, пошук та розвідка корисних копалин»

_____ (Сергій ГОРЯЙНОВ)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму
Протокол від «29» серпня 2022 року № 7

Голова науково-методичної комісії
факультету геології, географії, рекреації і туризму

_____ Олександр ЖЕМЕРОВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Економіка, організація та планування геологічних робіт» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра «Геологічна зйомка, пошук та розвідка корисних копалин» спеціальності 103 Науки про Землю.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є

сформувати у студентів знання та практичні навички з організації та планування геологічних робіт різного напрямку в сучасних економічних умовах.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є .

зрозуміти шляхи і форми проявлення економічних законів у геології і розвідці надр, оволодіти організаційно-економічним механізмом управління геологорозвідувальним виробництвом з метою підвищення економічної ефективності геологорозвідувальних робіт та раціонального використання розвіданих родовищ корисних копалин.

1.3. Кількість кредитів **4**

1.4. Загальна кількість годин **120**.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
4-й	5-й
Семестр	
8-й	10-й
Лекції	
24 год.	6 год +2 год
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	6 год
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
72 год	106 год
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

Сформовані компетентності:

ФК2. Здатність застосовувати базові знання фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні Землі та її геосфер. Розумітися на класифікаціях та сутності геологічних об'єктів та процесів.

ФК 4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні геосфер (геологічних об'єктів та процесів).

ФК 7. Здатність проводити моніторинг природних процесів.

ФК 10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у геосферах, їх властивості та притаманні їм процеси.

Згідно до вимог освітньо-професійних програм студенти повинні досягти таких результатів навчання:

ПРН 4. Навички роботи з комп'ютером.

ПРН 5. Базові знання фундаментальних розділів математики, в обсязі, необхідному для володіння математичним апаратом відповідної галузі знань, здатність використовувати математичні методи в геології.

ПРН 6. Базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси.

ПРН14. Здатність планувати й реалізувати геологорозвідувальні роботи.

ПРН 15. Знання правових основ дослідницьких робіт і законодавства України в галузі геології й надрокористування.

ПРН 16. Здатність організувати геологічні роботи відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці.

Через систему знань та умінь:

Знання:

- особливості організації роботи геологічної структури на виробництві.

Уміння і навички:

- вміння організувати і спланувати роботу геологічної партії, експедиції і всіх її підрозділів, виконувати роботи проектно-кошторисного періоду, виконувати обмір і актування виконаних робіт, оформлювати геологічний звіт;

- вміння складати акти обміру виконаних робіт і розраховувати заробітну плату, проводити операції по визначенню рівня заробітної плати працівникам, знайомство зі структурою асигнувань за статтями витрат;

- вміння вибирати аналоги-об'єкти при оцінці рудоносності, оцінювати можливість переведення рудопроявів в пошукову стадію; враховувати комплексність сировини, визначати очікуваний прибуток від розробки родовищ, оцінювати прибутковість і рентабельність експлуатації, річну потужність рудника.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ. Економічні аспекти в геологорозвідувальному виробництві.

Тема 1. Мінеральна сировина і її значення в розвитку продуктивних сил.

Тема 2. Основні елементи ринкової економіки.

Тема 3. Фонди геологічних підприємств та їх використання.

Тема 4. Капітальні вкладення в геологорозвідувальному виробництві.

Тема 5. Собівартість, прибуток, рентабельність і економічна ефективність геологорозвідувального виробництва.

Тема 6. Фінансова діяльність геологічних підприємств.

Розділ 2. Організація, управління та планування діяльності геологічних підприємств.

Тема 7. Управління геологорозвідувальним виробництвом.

Тема 8. Планування діяльності геологічних підприємств.

Тема 9. Організація праці в геологорозвідувальному виробництві.

Тема 10. Технічне нормування праці на геолого-розвідувальних роботах.

Тема 11. Кадри, продуктивність праці, заробітна плата на геологорозвідувальних роботах.

Тема 12. Організація основного і допоміжного геологорозвідувального виробництва.

Тема 13. Проектування геологорозвідувальних робіт. Основні поняття про облік і аналіз виробничо-господарської діяльності геологічних підприємств.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Вступ. Економічні аспекти в геологорозвідувальному виробництві.												
Тема 1.	6	1				5	5 (+2)	+2				5
Тема 2.	7	1	2			4	10,5		0,5			10
Тема 3.	9	2	2			5	11,5	1	0,5			10
Тема 4.	9	2	2			5	11,5	1	0,5			10
Тема 5.	9	2	2			5	11,5	1	0,5			10
Тема 6.	12	2	2			8	6		1			5
Разом за розділом 1	52	10	10			32	56 (+2)	3	3			50
Розділ 2. Організація, управління та планування діяльності геологічних підприємств.												
Тема 7.	11	2	2			7	8,5		0,5			8
Тема 8.	11	2	4			5	9	0,5	0,5			8
Тема 9.	9	2				7	9	0,5	0,5			8
Тема 10.	11	2	2			7	9	0,5	0,5			8
Тема 11.	7	2				5	9	0,5	0,5			8
Тема 12.	9	2	2			5	9	0,5	0,5			8
Тема 13.	10	2	4			4	8,5	0,5				8
Разом за розділом 2	68	14	14			40	62	3	3			56
Усього годин	120	24	24			72	118 (+2)	6(+2)	6			106

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Розрахунок комплексної норми виробітку для видобувної дільниці	6	3
2	Проектування робочих процесів при нормуванні праці	6	
3	Складання кошторису на геологорозвідувальні роботи	6	
4	Планування собівартості геологорозвідувальних робіт	6	3

	Всього	24	6
--	---------------	-----------	----------

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Організація енергетичного господарства при ГРР	10	14
2	Основні елементи ринкової економіки. Умови функціонування ринку. Структура ринку. Підприємництво і його суть. Підприємства, їх види, характеристика.	16	20
3	Мінеральна сировина і її значення в розвитку продуктивних сил.	8	14
4	Обігові кошти геологічних підприємств.	8	12
5	Удосконалення організації робочих місць. Покращення умов праці. Психофізіологічні елементи умов праці. Санітарно-гігієнічні елементи умов праці. Соціально-психологічні елементи умов праці.	14	20
6	Види доплат і польове забезпечення.	6	14
7	Методи і технічні заходи аналізу виробничо-господарської діяльності.	10	12
	Всього	72	106

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено робочими навчальними планами.

7. Методи навчання

Передбачені лекції та практичні заняття. Лекції на час воєнного стану проводяться дистанційно у форматі відеоконференції (платформи Zoom, GoogleMeet та ін.), студентам надаються питання для самоперевірки та самоконтролю.

Навчально-методичний комплекс розміщений на сайті кафедри. Консультації індивідуальні та групові відбуваються з використанням месенджерів Viber, Telegram, електронної пошти тощо.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративні; проблемного викладу; частково-пошукові.

8. Методи контролю

- Усне опитування (індивідуальне, комбіноване, фронтальне);
- Практичні роботи;
- Письмовий контроль: поточний, екзаменаційний.

9. Схема нарахування балів

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів по предмету

«Економіка, організація та планування геологічних робіт»»

Нарахування балів за поточний контроль (ПК)

Поточний контроль оцінюється в 40 балів (4 питання):

- 4 питання, що передбачають розгорнуті відповіді (есе) (10 балів за кожне питання).
- 9-10* балів – вірна відповідь, яка передбачає знання матеріалу, послідовність викладення, наведення прикладів, приведення розрахунків (за необхідністю) аргументованість висновку;
- 7-8 балів – вірна відповідь, але є непослідовність у викладенні;
- 5-6 балів – вірна відповідь, але є непослідовність викладення, відсутні приклади, розрахунки та аргументація висновку;
- 4 бали – невірна відповідь, проте простежується знання матеріалу, володіння основними термінами;
- 3-2 бали – невірна відповідь;
- 0 балів – відсутність відповіді.
- * – з основної суми балів за відповідь може бути знятий 1 бал за неухайність та неохайність в оформленні відповіді.

Нарахування балів за практичні роботи (ПР)

№ з/п	Назва теми	Кількість балів денне/заочне
1	Розрахунок комплексної норми виробітку для видобувної ділянки	5/10
2	Проектування робочих процесів при нормуванні праці	5
3	Складання кошторису на геологорозвідувальні роботи	5
4	Планування собівартості геологорозвідувальних робіт	5/10
	Разом	20

1 практична робота оцінюється в 5 балів, при цьому:

- виконання практичних завдань – 4 бали;
- захист роботи – 1 бал.

Нарахування балів за екзаменаційну роботу (ЕР)

Екзаменаційна робота оцінюється в 40 балів (4 питання)

- 4 питання, що передбачають розгорнуті відповіді (есе) (10 балів за кожне питання).
- 9-10* балів – вірна відповідь, яка передбачає знання матеріалу, послідовність викладення, наведення прикладів, приведення розрахунків (за необхідністю) аргументованість висновку;
- 7-8 балів – вірна відповідь, але є непослідовність у викладенні;
- 5-6 балів – вірна відповідь, але є непослідовність викладення, відсутні приклади, розрахунки та аргументація висновку;
- 4 бали – невірна відповідь, проте простежується знання матеріалу, володіння основними термінами;
- 3-2 бали – невірна відповідь;
- 0 балів – відсутність відповіді.
- * – з основної суми балів за відповідь може бути знятий 1 бал за неухайність та неохайність в оформленні відповіді.

Підсумкова оцінка (ПО) в балах з дисципліни розраховується за накопичувальною системою як сума балів, отриманих студентом за поточний контроль (ПК), за практичні роботи (ПР1-4) та за екзаменаційну роботу (ЕР):

$$ПО = ПК + ПР1 + ПР2 + ПР3 + ПР4 + ЕР$$

Кількість балів відповідає оцінці, що наведено нижче у шкалі оцінювання.

При остаточному оцінюванні роботи студентів враховується здатність студента:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- інтерпретувати схеми, графіки, діаграми, рисунки;
- аналізувати і оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень;
- викладати матеріал на папері логічно, послідовно, з дотриманням вимог чинних стандартів.

Загальна схема нарахування балів Екзамен

Практична робота, поточний контроль					Всього	Екзамен	Загальна сума балів
Контрольна робота	Практичні роботи						
		(ПР1)	(ПР2)	(ПР3)	(ПР4)		
40	5	5	5	5	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Беда Ф.П. Економіка, організація та планування діяльності вугільних підприємств. – Львів: Магнолія, 2007.
2. Економіка і організація геологорозвідувального виробництва.-К. Нікапрінт”. - 2001. - 300с.
3. Єдині норми часу на технічне обслуговування очисних і підготовчих вибоїв у ремонтно-підготовчу зміну. - Донецьк: Донецький ЦОТ, 1998.
4. Єдині норми виробітку на очисні й підготовчі роботи. – К., 2006.

Допоміжна література

5. Класифікація запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр. Затверджено постановою КМ України від 5.05.1997 р. № 432 із змінами з постановами КМ від 05.07.2004 № 850 та від 26.03.2008 № 264. – 9 с.

6. Рудько Г.І. Геолого-економічна оцінка родовищ корисних копалин / Г.І. Рудько, М.М. Курило, С.В. Радованов. – К.: АДЕФ-Україна, 2011. – 384 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Авторські розробки лекційних та практичних робіт, представлених на сайті кафедри фундаментальної і прикладної геології
2. Фонди Центральної наукової бібліотеки ХНУ ім. В.Н.Каразіна.
3. Фонд Харківської державної бібліотеки ім. В.Г. Короленка .
4. Мережа Інтернет.